

010113-1

To, o čem mluvíme v případě reflexe jako o ek-statické její fázi, není natolik kuriózní, jak by se snad někomu mohlo zprvu zdát. Každý známe z vlastní zkušenosti, jak v mnoha případech musíme předvídat něco, co má teprve nastat, a dokonce to musíme někdy předvídat s neobyčejnou přesností. Právě proto musí třeba tenista bedlivě pozorovat nejen míček, který k němu soupeř odpálil, ale také detailně pohyby, jež k onomu odpálení vedly. Míček totiž je příliš malý, než aby se z něho dalo s okamžitou přesností vyčíst, jakou má rotaci – to vyčte zkušený tenista spíše z pohybů soupeře než z letícího míčku. Zkušený tenista však musí zhodnotit také rychlost a razanci, s jakou byl míček odpálen, aby se mohl správně připravit na svou vlastní akci. To vše musí podnikat ve vztahu k tomu, co ještě nenastalo, ale co teprve nastává a co nastane. Kauzální popis tu je nejenom nesnadný či krajně obtížný (dokonce snad nemožný), ale především je zbytečný, je k ničemu, i kdyby byl možný. Reakce tu není a ani nemůže být je následkem akce, nýbrž musí akci jaksí předběhnout a musí se na ni připravit ještě před tím, než tato akce celá proběhne. Toto předbíhání není zdaleka založeno jen na předvídání, ale je čímsi primárnějším, původnějším než jakékoli vědění (a zejména než jakákoli vědomá kontrola, kontrola vědomím). Obdobnou situaci můžeme totiž najít a popsat i na předlidské úrovni, vůbec téměř všude tam, kde jde o jakoukoli aktivitu na základě zkušenosti (četných zkušeností). Zkrátka a dobře: přinejmenším ve světě živých organismů se setkáváme s tím, co můžeme právem charakterizovat jako anticipaci, přičemž podstatným rysem každé anticipace je reagování na něco, co tu ještě není, ale co má teprve nastat. A z filosofického hlediska není zdaleka tak důležité to objasnit a vysvětlit (natož odvysvětlit), nýbrž především to plně vzít na vědomí, nechat si to dojít, vzít to vážně a vyvodit z toho zásadní, tj. teoretické, myšlenkové, koncepční závěry.

(Písek, 010113-1.)